

Editorial

Environmental Ethics and Law

Mahmoud Abbasi¹, Forouzan Akrami¹

1. Medical Ethics and Law Research Center, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
Email: ijbioethics@gmail.com

Please cite this article as: Abbasi M, Akrami F. Environmental Ethics and Law. *Bioethics Journal* 2019; 9(32): 5-6.

سخن سردبیر

اخلاق و حقوق محیط زیست

محمود عباسی^۱، فروزان اکرمی^۱

۱. مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

در سال ۱۹۷۹ طرفداران محیط زیست درخواست کردند که فعالیت جدی در زمینه اخلاق زیست محیطی آغاز گردد (۳). عقیده بر آن است که آموزش و رعایت هنجارهای اخلاقی می‌توانند بر نحوه مواجهه انسان با محیط پیرامونش تأثیر بگذارند. به عبارت دیگر اخلاق محیط زیست، نقش انسان را به طور مؤثر، از یک شهروند به یک حافظ محیط زیست تغییر می‌دهد. امروزه محققین معتقدند که ایجاد استانداردهایی برای مسؤولیت‌پذیری فردی و اجتماعی در قبال استفاده از منابع طبیعی و اتخاذ رویکرد مسؤولیت مشترک، تنها با رفتار و منش زیست‌محیطی میسر است (۴). تربیت منش می‌تواند پایه‌گذار طیفی از نگرش‌ها و رفتارهای مطلوب و هماهنگ با محیط زیست و ضامن بقای نوع بشر و به همان اندازه، حفاظت از محیط زیست و احترام به حقوق نسل‌های بعدی و سایر گونه‌های حیات باشد (۵).

در نتیجه سیاستگذاران و تصمیم‌گیرندگان حوزه سلامت، بایستی ارزیابی اخلاقی اثرات زیست‌محیطی پروژه‌های توسعه‌ای و برنامه‌های سلامت را در اولویت قرار دهند.

References

1. Pojman LP, McShane K, Pojman P. Environmental ethics: Readings in theory and application. Boston: Nelson Education; 2015.
2. UNEP. Declaration of the United Nations conference on the human environment (Stockholm Declaration). 1972. Available at: <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp>.
3. Anonymous. A Very Brief History of the Origins of Environmental Ethics for the Novice. Access Marc 15, 2011. Available at: <http://www.cep.unt.edu/novice>
4. UNESCO. The Ethical Implication of Global Climate Change; Report by the World Commission on the Ethics of Scientific Knowledge and Technology (COMEST). Published by the United Nations Educational; 2010. Available at: <https://www.unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000188198>.
5. Abdollarash M, Seif MH, Shobeiri SM, Khalilii M. Qualitative Study of the Character Education as a New Approach to Environmental Ethics. *Bioethics Journal* 2017; 7(26): 51-60. [Persian]

در سال‌های اخیر استفاده غیر ایمن از فناوری‌ها، زیان‌های جدی را برای انسان و سایر گونه‌های زیستی به همراه داشته است. یکی از اهداف کلان توسعه پایدار، «حفاظت، بازسازی و ترویج استفاده پایدار از محیط زیست و متوقف‌نمودن تخریب محیط زیست و تنوع زیستی است.» عدم اتخاذ رویکرد اخلاقی در باب سلوک با منابع طبیعی و عدم همکاری بین‌بخشی و مشارکت کافی نهادهای اجتماعی در حفاظت از محیط زیست از مهم‌ترین علل آسیب محیط زیست به شمار می‌روند (۱).

حقوق محیط زیست به عنوان شاخه‌ای از حقوق بشر، نخستین‌بار در اعلامیه استهکلم در کنفرانس محیط زیست سازمان ملل متحد در سال ۱۹۷۲ مطرح شد. اصل اول این اعلامیه مقرر می‌دارد: «انسان حق اساسی آزادی، برابری و شرایط مناسب زندگی در محیطی را دارد که شأن انسانی و خوب‌زیستی او را تأمین کند. او مسؤولیت رسمی حمایت و اصلاح محیط زیست را برای نسل خود و نسل‌های آینده بر عهده دارد.» بعد جمعی این حق بر وظیفه دولت‌ها برای مشارکت در همکاری‌های بین‌المللی برای حل مسائل زیست‌محیطی در سطح جهانی دلالت دارد (۲).

از منظر فلسفی سؤالات متعددی در خصوص روابط بین انسان‌ها و دنیای پیرامون آن‌ها مطرح است. یکی از مهم‌ترین پرسش‌های مطروحه این است که آیا ارزش محیط زیست به خاطر منفعی است که برای انسان دارد یا آنکه شأن اخلاقی محیط زیست، آن را واجد حقوقی می‌سازد؟ دوم این‌که ما در مقام انسان، چه مسؤولیتی نسبت به محیط زیست داریم؟

اخلاق محیط زیست یکی از شاخه‌های اخلاق کاربردی است که نحوه تعامل انسان با محیط زیست و چالش‌های ناشی از تعامل غیر اصولی انسان با محیط پیرامونش را مورد مطالعه قرار می‌دهد. به دنبال توسعه صنعت و تأثیر آن بر محیط زیست، توجه به اخلاق زیست‌محیطی از دهه ۱۹۷۰ در جهان آغاز گردید. پس از آن مباحث مربوط به اخلاق و فلسفه محیط زیست به صورت پراکنده ادامه یافت. با توجه به حادث شدن مسائل زیست‌محیطی در امریکا و عدم موفقیت برنامه‌های این کشور در خصوص کنترل آلاینده‌های صنعتی،